

Kékek, egymás közt

Mayer Berta és Végh András

PATAKI GÁBOR

Újlipótvárosi Klubgaléria, 2017. XI. 10-ig

A kettéosztott meghívón Végh András sötétebb kék rovátkákkal, x-ekkel, fekete korpusszal vegyített kék felülete Mayer Berta mélykék, egy szemüveges női arc ellenpontozta egével, majd egy világosabb kék, fehér csomókkal pettyezett felülettel folytatódik. Mindenesetre akarva-akaratlanul modellezi az immár több

MAYER BERTA:
Nyári eső

nem nyúlnak festészetén kívüli eszközökhöz. Mindketten pigmentfüggőségben szenvedő alanyi festők változatos, markáns, intenzív színhasználattal és színvilággal. Ám mégsem egyszerűen hedonista örömpiktúra az övék, ennél a dolog némiképp bonyolultabb.

Kettejük közül látszólag Végh András az impulzívabb, szenvedélyesebb alkotó. Képes szinte önfeledt hányavetiséggel firkálni, a festéket sokszor közvetlenül a tubusból nyomja a felületre, tapicskol benne, keneszel, girbegurba vonalakat ró, hihetnénk: mindenféle gátlás, megfontolás nélkül dolgozik. Valójában azonban sokkal tovább tart esetében az előkészítés, a nekikészülődés nem kizárólag szellemi, hanem lelki, érzelmi folyamata. Legtöbbször valamilyen látványélmény, egy táj, egy utcakép a kiindulópont, amit a hozzájuk kapcsolható vagy hozzájuk képzelhető, álmodható emlékek, mozdulatok, gesztusok, szagok, színek sokasága borít el. Addig gomolyognak ezek az egyszerre érzékeny konkrét és légiyen tűnékeny gubancok, míg a művész saját szavaival „bátorságot nem merít a valóságból”, s dolgozni, festeni nem kezd. Az alkotófolyamat persze alapvetően ebben az esetben is többé-kevésbé szabályozott, de a feltululó emléktöredékek intenzitása nemigen hagy lehetőséget a precíz, minuciózus kidolgozásra, s nagyobb teret enged az ösztönös, véletlenszerű kézmozdulatoknak, gesztusoknak.

Fotó: Berényi Zsuzsa

Ám minden látszólagos nemtörődömség, non-chalance ellenére Végh András tudatosan illeszti be művészetét a modern festészetnek az expresszionizmustól Mirón, Kleen a Cobrán, Dubuffet-n és az art brut-n Cy Twomblyig és tovább tartó vonulatába. Képei felületét gyakran szőnyszerűen borítják be az apró, néhány vonásból álló motívumok, firkák, kvázifigurák, a látvány értelmezésének egyszerre megkönnyítése és belső megerősítésére szolgáló feliratok, hely- és művésznevek, idézetek.

Máskor, mint groteszk-ironikus fejsorozatán, a színek nyers, kendőzetlen erejére apellál, gyakran rikoltó erejüket némi poézissal vegyítve, mint a *Madarak, az ég virágai* című képeken. Az elementaritás a legfőbb jellemvonása térbe állított kéregfestményeinek is.

Mayer Berta reflexívebb, a spontaneitásnak kevésbé teret engedő alkot. Ritkábban jellemző rá a Végh András képeit mégiscsak összecementező, fanyar derű. S nagyobbak a távlatok: a csillagos ég, az űr, az univerzum gyakori főszereplővé válása teszi még kiszámíthatatlanabbá a motívumok találkozásait.

Márpedig művészetének egyik súlyponti kérdésénél vagyunk: az egyes, eltérő léptékű és entitású motívumok összekapcsolhatóságának mikéntjénél, a „már nem” és „még igen” kijelölésénél, a „miért éppen ezt és éppen így” meghatározási kísérleténél. Szívesen metsz ki kollázsszerűen (az eredetit gyakorta újrafestve) motívumokat, egy arcot, annak részletét, úti célja felé siető emberalakot. Arcai, figurái

általánosítható jellegük ellenére is megőrzik egyedi, így egyben magányossá is váló karakterüket, sohasem olvadnak fel egy olyan álomszerű közösségben, mint azt Végh András izgó-mozgó embervilága esetében tapasztalhattuk. Vállalják a konfliktusokat, az ellentéteket. Így szorítja össze az óriás-kigyó a magritte-i felhős égdarabot, így ékelődnek be arcok az éjszakai csillagrengetegbe. S ugyanazok a dichotómiák nonfiguratív képein is megjelenhetnek: hideglelős pontossággal megjelenített formák kerülnek szembe egymásba úszó színfoltokkal, tökéletesre csiszolt alakzatok efemer nyúlványokkal. Ha minden rendjén valónak tűnik, akkor a kép szélére festett hüvelykujj kérdőjelez meg elképzeléseinket a jelenet valódi státuszát illetően.

Ennek megfelelően mások az általa felhasznált stílusiridézetek is. A hétköznapi látványvilágból kiemelt és erőteljes tiszta színfelületek vagy apró formacsonkokkal hintett, hatalmas kiterjedést sejtető terek közé bevágtott kvázirealista részletek, egy, akár a stílusiridéklikát is vállaló, a konzumtársadalom megjelenítése helyett a világba vetett individuumok bizonytalan helyzetét rögzítő poszt-pop art festészeztől beszélhetünk.

Így tehát e két, eltérő alapállású, részben más-más stílusiridékkel, más attitűddel operáló festészet egyaránt képes lesz arra, hogy a festészet eszközeivel érzékeltessen otthonosságot és otthontalanságot, rögzítse az emberi egzisztencia különböző állapotait, a lehetőségek végtelenjét. Ekként folyhat össze, folytathatja egymást a meghívó két kék felület, jelezve két megalkuvások nélküli művészpálya több évtizedes gazdagságát, érettségét, sokszínű, sokféle állapotú kékjei révén a belső szabadság változatos ígérését – számunkra is.

VÉGH ANDRÁS: Művészkert II.

Fotó: Berényi Zsuzsa